

Законі України “Про освіту”, Законі України “Про громадянство”, Декларації про національність України, Основах законодавства України про культуру, Законі України “Про національні меншини” та ряді інших.

Міжнародна спільнота також не обминула своєю увагою проблему етнічнонаціональних відносин та її культурний аспект. Прийнято ряд нормативно-правових актів, які стосуються даної сфери: Загальної декларації прав людини, Міжнародного пакту про громадянські та політичні права, Міжнародного пакту про соціальні, економічні та культурні права, Декларацію про права осіб, що належать до національних, етнічних, релігійних та мовних меншин, Міжнародної конвенції про боротьбу проти всіх форм расової дискримінації, Конвенції про запобігання злочину геноциду та покарання за нього, Конвенції про права дитини, Паризької хартії для нової Європи, європейської Хартії регіональних мов та мов меншин та ряду Європейських конвенцій, які стосуються охорони культурних цінностей, а також документів, які були укладені з участю нашої держави, наприклад, Договору про відносини добросусідства і співробітництва між Україною та Румунією та ряду інших.

Отже, важливим для розвитку будь-якої етнічнонаціональної спільноти є правове забезпечення їх культурних прав на внутрішньому державному та міжнародному рівнях та створення надійних механізмів їх реалізації. Саме сприяє зростанню культури міжетнічного спілкування, становленню стабільного економічного, політичного, соціального становища в Україні, а також повноправному її входженню до Європейського співтовариства.

1. Картунов О., Муцький П. Зародження та становлення нової підгалузі права // Право України. – № 8. – 2000.
2. Мала енциклопедія етнодержавознавства / НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького. – К.: Довіра: Генеза, 1996. – 942с.

ПЕДАГОГІЧНИЙ СТИЛЬ ВИХОВАТЕЛЯ ПРИТУЛКУ ЯК ФАКТОР ПОВЕДІНКИ ВИХОВАНЦІВ

Мирослава Кулеша,

У курс, педагогічний факультет.

Науковий керівник – Москалець В.П.,

доктор психологічних наук, професор.

Комфорт дитини в емоційному плані вимагає спеціальних умов, які визначають її побут, її фізичний розвиток, здоров'я, характер її спілкування з оточуючими людьми та особисті успіхи. Стан дитини, що росте в умовах закладів інтернатного типу, як правило, емоційно нестабільний, із нерозвинутою та викривленою потребою в любові та

визнанні. Діти-сироти, а також ті, що позбавлені батьківського піклування, чітко не засвоюють навичок продуктивного спілкування; впевненості в собі, глибокої прив'язаності до людей.

Особливої уваги заслуговує той факт, що у дітей, які живуть в інтернаті на повному державному забезпеченні, з'являється *утриманська позиція* (“нам винні”, “дайте”); своєрідний феномен “*Ми*” (розподіл на “своїх” та “чужих”); простежується відсутність бережливості та низька відповідальність. Рідні часто відкуповуються від таких дітей (деякі мають дорогі речі), але все ж у кожній дитині живе відчуття, що їм “недодали”. Тому лише формальне дисциплінування дітей-сиріт приховує в собі небезпеку відчуження у взаємостосунках “вчитель – учень”, “дорослий – дитина” тощо. Такі діти потребують особливого гуманного та професійного відношення до них. Їм потрібен друг, здатний до розуміння, – та людина, яка допоможе правильно орієнтуватися в житті.

Підсумовуючи результати проведеного нами дослідження, можна стверджувати, що у дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, внутрішня душевна самотність при зовнішній потребі у встановленні дружніх контактів призводить до загострення прагнення постійної підтримки, схвалення з боку старших, особливо вчителів. У більшості таких молодших школярів існує помітний страх не відповідати очікуванням оточуючих. І як наслідок – занижена самооцінка, почуття “соціальної образи”, де “всі їм винні”, егоцентризм. При цьому демократичний підхід особистісно-орієнтованого навчання, який бажано застосовувати вчителю школи-інтернату у його педагогічній роботі, є невеликою спробою подолати ці негативні тенденції і повернути таким дітям радість життя.

Дослідження поведінки дітей 1-4 класів обласної школи-інтернату, що у передмісті Івано-Франківська, а також педагогічної діяльності їхніх вчителів показало, що ті педагоги, які не створюють відносини з дітьми “по сімейному типу” (що є дуже небезпечним в даних умовах виховання), в однаковій мірі вимогливі до учнів і поважають їх, “спокійні, не кричать”, мають шанс бути авторитетними для дітей. Більшість учнів вважають себе щасливими, коли їх вчитель добрий (внутрішній рівень) (74%), веселий (12%), ставить оцінку “5” (зовнішній рівень) (14%). Половина дітей твердить, що вчитель думає про них, як про розумних та гарних, а трохи менше – як про поганих учнів; 24% – як про добрих; один учень вважає себе в очах вчительки найкращим.

Цікавою також виявилася поляризація відповідей учнів при завданні продовжити наступне твердження: “Коли я розгублююсь, мій вчитель ...”. Зокрема, у 45% випадків педагог в такій ситуації допомагає учневі, пояснює; у 40% – сварить або викликає іншого учня. Щодо колективу, то порівну розділилися голоси дітей, які вважають свій клас дружнім і таким, де всі сваряться і б'ються; менша половина не любить клас, хоча 85% учням

полюбається вчитися в своєму класі. Близько 30% школярів без задоволення відвідують школу і майже 94% дітей вважають себе нещасливими.

Звичайно, такі анкетні дані не показують повної картини всього розмаїття життя і виховання учнів школи-інтернату, зате дають певне уявлення про особливості психологічного стану таких дітей. А останній, як відомо з психології, є вагомим детермінантом будь-якої поведінки людини.

Аналіз педагогічних стилів діяльності вчителів початкових класів школи-інтернату виявив найоптимальнішим *демократичний стиль*, який притаманний педагогам-“натхненникам”, “реалістам”, “теоретикам”, “організаторам” та ін. Вони, згідно досліджень, орієнтовані на підвищення активності учнів, на залучення кожного до вирішення загальних справ. А це є важливим для подолання вироблених роками пасивного “споживацького” світосприймання та низької відповідальності вихованців шкіл-інтернатів. Також було встановлено, що класи тих педагогів, які мали порівняно високий рівень емпатії та низьку конфліктність, відзначалися більшою згуртованістю та вищою успішністю у порівнянні з рештою класних колективів. Тому в майбутньому врахування цих особливостей у діяльності вчителів шкіл-інтернатів приведе, на нашу думку, до часткового підвищення як навчального, так і виховного рівня вихованців.

Таким чином, у даному дослідженні ми спробували хоч якось наблизити свідомість оточуючих до аналізу проблеми сучасного українського сирітства, розкрити її особливості в межах навчально-виховного процесу. Сподіваємось, в майбутньому явища “непотрібності” дітей, які перебувають в особливо складних умовах, будуть зустрічатися якомога рідше і питання їх життя, навчання та оздоровлення вирішуватимуться не тільки на рівні притулків, а й на рівні всієї держави.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ФЕНОМЕНУ ВОРОЖОСТІ У МДЖОСОБИСТІСНИХ СТОСУНКАХ

Володимир Лицинський,

II курс, філософський факультет.

Науковий керівник – *Овсянецька Л. П.*

кандидат психологічних наук, доцент.

В останні роки значно зросла напруженість у стосунках між людьми. Особливо гостро постала тепер проблема прояву ворожості, як специфічної картини світу, в рамках котрої зовнішнім об'єктам приписуються негативні характеристики.

На думку Дж. Барфута [1, с. 59], ворожість – антагоністичне відношення до людей, яке включає афективний, когнітивний та конативний